

**МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

ФАКУЛЬТЕТ ІНФОРМАТИКИ, МАТЕМАТИКИ ТА ЕКОНОМІКИ

Кафедра інформатики і кібернетики

Назва курсу <i>Нормативний/вибірковий</i>	Комп'ютерна верстка поліграфічної продукції <i>Вибіркова</i>
Ступінь освіти	Бакалавр
Освітня програма	Середня освіта. Інформатика Професійна освіта. Комп'ютерні технології Цифровий дизайн Комп'ютерні науки
Рік викладання / Семестр	<i>2024-2025 / парний семестр</i>
Сторінка курсу в ЦОДТ МДПУ ім. Б.Хмельницького	https://dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=4640
Консультації	Очні консультації: згідно графіку роботи кафедри інформатики і кібернетики. Онлайн-консультації: через систему ЦОДТ МДПУ ім. Б. Хмельницького.

1. АНОТАЦІЯ

Навчальна дисципліна «Комп'ютерна верстка поліграфічної продукції» з циклу варіативних компонентів здобувачів вищої освіти» передбачає ознайомлення студентів із сучасними цифровими технологіями для верстки поліграфічної продукції. Найбільше уваги у змісті дисципліни приділено засобам створення книжок. За допомогою комп'ютерних засобів та принципів створення поліграфічної продукції у ході дисципліни здобувачам пропонується освоїти способи ілюстрування книжок та їх верстки.

Основою вивчення дисципліни є розуміння сучасних трендів поліграфічної продукції, поняття верстки й поліграфії та способів роботи з поліграфічними виданнями за допомогою цифрових технологій.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ КУРСУ

Основна мета засвоєння курсу полягає у надання системних відомостей, теоретичних і практичних знань про стан розвитку сучасної поліграфії; оволодіння сучасними комп'ютерними технологіями в цій галузі для розробки зразків верстки книжкових, журнальних, газетних та інших видань.

Завданнями курсу є:

- 1) ознайомити з основами комп'ютерної верстки поліграфічної продукції та книжкової ілюстрації;

- 2) ознайомити зі способами верстки поліграфічної продукції різного виду (книги, журнали, газети);
- 3) навчити використовувати традиційні та цифрові інструменти для верстки поліграфічної продукції, з акцентом на книжкових виданнях.

3. ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКІ НАБУВАЮТЬСЯ ПІД ЧАС ОПАНУВАННЯ ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

Загальні компетентності

К 02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

К 09. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

Спеціальні (фахові) компетентності

К 16. Здатність використовувати сучасні інформаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення та інтегрувати їх в освітнє середовище.

К 30. Здатність створювати та опрацьовувати текстову, графічну та мультимедійну інформацію.

4. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

ПР 09. Відшуковувати, обробляти, аналізувати та оцінювати інформацію, що стосується професійної діяльності, користуватися спеціалізованим програмним забезпеченням та сучасними засобами зберігання та обробки інформації.

ПР 32. Знати принципи і методи, володіти навичками створення та опрацювання текстової, графічної та мультимедійної інформації.

5. ОБСЯГ КУРСУ

Вид заняття	Загальна кількість	Лекції	Практичні/ лабораторні заняття	Самостійна робота
Кількість годин	120 годин	40 годин	20 годин	60 годин

6. ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика навчання через дослідження:

Курс є складовою освітньо-професійної програми, тому усі його складові розглядаються у контексті відповідності наукових інтересів бакалаврів.

Політика академічної поведінки та етики:

Не пропускати та не запізнюватися на заняття за розкладом;

Вчасно виконувати завдання семінарів та питань самостійної роботи;

Вчасно та самостійно виконувати контрольні-модульні завдання.

Дотримуватись Кодексу академічної доброчесності, прийнятого у МДПУ імені Богдана Хмельницького https://mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2020/11/Kodeks-akadem-dobrochesnosti_2020.pdf та Положення про Академічну доброчесність https://mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2020/11/akademichna-dobrochesnist_2020.pdf. Здобувачі освіти мають самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та періодичного контролю, самостійні

завдання, посилаючись на джерела інформації у разі запозичень ідей, тверджень, відомостей; дотримуватись норм законодавства про авторське право.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Поточний контроль: усне опитування в ході лекцій та практичних занять, перевірка завдань (у тому числі самостійної роботи), оцінювання правильності вирішення тестових та практичних завдань на семінарських заняттях.

7. СТРУКТУРА КУРСУ

Кількість годин	Тема	Форма діяльності (заняття, кількість годин)	Література	Завдання	Вага оцінки	Термін виконання
Блок 1.						
1	Тема 1. Основи комп'ютерної верстки поліграфічної продукції	Лекція (4)	1, 10	Відповіді на контрольні питання до лекції	-	впродовж навчального семестру (перший періодичний контроль)
2	Тема 2. Анатомія сітки у поліграфії	Лекція (4)	4, 17	Відповіді на контрольні питання до лекції	-	
3	Тема 3. Розробка ескізів для ілюстрації книги	Лабораторна робота (2)	20	Виконання завдань лабораторної роботи	5	
4	Тема 4. Принципи та характеристика верстки	Лекція (4)	4	Відповіді на контрольні питання до лекції	-	
5	Тема 5. Пошук референсів	Лабораторна робота (2)		Виконання завдань лабораторної роботи	5	

6	Тема 6. Підбір кольорів для ілюстрацій	Лабораторна робота (2)	20, 9-12	Виконання завдань лабораторної роботи	5	
7	Тема 7. Життєвий цикл поліграфічного видання	Лекція (4)	1	Відповіді на контрольні питання до лекції	-	
8	Тема 8. Підбирання шрифтів	Лабораторна робота (2)	9-12	Виконання завдань лабораторної роботи	5	
9	Тема 9. Малювання титульних розворотів	Лабораторна робота (2), Самостійна робота (15)	20, 9-12	Виконання завдань лабораторної та самостійної роботи	5	
10	Тема 10. Книжкова ілюстрація вчора і сьогодні	Лекція (4)	6	Відповіді на контрольні питання до лекції	-	
11	Тема 11. Малювання заставок	Лабораторна робота (2), Самостійна робота (15)	20, 9-12	Виконання завдань лабораторної та самостійної роботи	5	
Блок 2.						
12	Тема 12. Пропорції форматів книжкових видань	Лекція (4)	3	Відповіді на контрольні питання до лекції	-	впродовж навчального семестру (другий періодичний контроль)
13	Тема 13. Створення обкладинки та оформлення книги	Лекція (4)	2, 14, 21	Відповіді на контрольні питання до лекції	-	
14	Тема 14. Малювання основних ілюстрацій	Лабораторна робота (2), Самостійна	20, 9-12	Виконання завдань лабораторн	5	

		робота (10)		ої та самостійної роботи	
15	Тема 15. Основні помилки при верстанні	Лекція (2)	4	Відповіді на контрольні питання до лекції	-
16	Тема 16. Поняття про журнальний дизайн	Лекція (4)	2	Відповіді на контрольні питання до лекції	-
17	Тема 17. Малювання другорядних ілюстрацій	Лабораторна робота (2), Самостійна робота (5)	20, 9-12	Виконання завдань лабораторної та самостійної роботи	5
18	Тема 18. Верстка газетного видання	Лекція (4)	5, 7, 8	Відповіді на контрольні питання до лекції	-
19	Тема 19. Рекомендації по роботі з QuarkXPress	Самостійна робота (10)	13	Виконання завдань самостійної роботи	-
20	Тема 20. Укладання ілюстрацій в книзі	Лабораторна робота (4), Самостійна робота (5)	20, 9-12	Виконання завдань лабораторної та самостійної роботи	5
21	Тема 21. Програми для комп'ютерної верстки в LaTeX	Лекція (2)	13	Відповіді на контрольні питання до лекції	-

7.2. СТРУКТУРА КУРСУ (ЛЕКЦІЙНИЙ БЛОК)

Теми лекцій та питання, що вивчаються
Основи комп'ютерної верстки поліграфічної продукції Основи верстки, системи пропорцій та стандартизовані міжнародні формати. Стандартизовані міжнародні формати. Історія та сучасність комп'ютерної верстки. Програми для комп'ютерної верстки.
Анатомія сітки у поліграфії Поняття про модульну сітку. Основні анатомічні елементи сітки. Види сіток.
Принципи та характеристика верстки Принципи верстки поліграфічної продукції. Характеристика верстки.
Життєвий цикл поліграфічного видання Формування замовлення. Відділи поліграфічного виробництва. Планування, попередня підготовка та додрукарський процес. Виробництво поліграфічного видання. Остаточні процеси реалізації поліграфічного видання.
Книжкова ілюстрація вчора і сьогодні Історія виникнення книжкової ілюстрації: малюнки в рукописах, мініатюра, гравюра, літографія, офорт. Видатні художники, які працювали в галузі ілюстрації.
Пропорції форматів книжкових видань Поняття книжної пропорції. Матеріальна конструкція книги. Електронна та аудіокниги. Естетичні властивості пропорцій форматів.
Створення обкладинки та оформлення книги Правила дизайну гарної обкладинки. Приклади оформлення обкладинок книг.
Основні помилки при верстанні Основні види виключки та помилки, які найчастіше припускаються. Виключка за форматом. Виключка по лівому краю. Виключка по центру. Виключка з правого краю. Виключка за знаком.
Поняття про журнальний дизайн Поняття про журнальний дизайн. Сучасні друковані журнали. Тенденції у журнальному дизайні.
Верстка газетного видання Завдання і функції оформлення газетних видань. Головні складові газетної форми. Формат та структура газетного видання. Композиційно-графічне моделювання газети.
Програми для комп'ютерної верстки в LaTeX Редактори LaTeX: TeXmaker, TeXstudio, TeXworks Кращі онлайн-редактори LaTeX Розширення для LaTeX Додаток TeXlipse для Eclipse IDE

7.3. СТРУКТУРА КУРСУ (ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ)

Теми практичних занять та питання, що вивчаються
Розробка ескізів для ілюстрації книги Розробка загальної концепції ілюстрацій поліграфічного видання. Ескізування ілюстрацій поліграфічного видання у графічному редакторі.
Пошук референсів Пошук схожих ідей для оформлення поліграфічного видання. Підбірка референсів для ілюстрування поліграфічного видання.

<p>Підбір кольорів для ілюстрацій Вибір кольорової схеми для поліграфічного видання. Підбір кольорів для ілюстрацій. Оформлення палітри.</p>
<p>Підбирання шрифтів Підбір шрифтів для титульних сторінок, заголовків та основного тексту поліграфічного видання.</p>
<p>Малювання титульних розворотів Робота над титульними ілюстраціями поліграфічного видання.</p>
<p>Малювання заставок Робота над заставками поліграфічного видання.</p>
<p>Малювання основних ілюстрацій Робота над основними ілюстраціями поліграфічного видання.</p>
<p>Малювання другорядних ілюстрацій Робота над другорядними ілюстраціями поліграфічного видання.</p>
<p>Укладання ілюстрацій в книзі Збирання тексту та ілюстрацій в одну композицію. Робота над версткою поліграфічного видання.</p>

7.4 СТРУКТУРА КУРСУ (ТЕМИ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ)

<p>Теми для самостійного опрацювання</p>
<p>Малювання титульних розворотів Робота над титульними ілюстраціями поліграфічного видання.</p>
<p>Малювання заставок Робота над заставками поліграфічного видання.</p>
<p>Малювання основних ілюстрацій Робота над основними ілюстраціями поліграфічного видання.</p>
<p>Малювання другорядних ілюстрацій Робота над другорядними ілюстраціями поліграфічного видання.</p>
<p>Укладання ілюстрацій в книзі Збирання тексту та ілюстрацій в одну композицію. Робота над версткою поліграфічного видання.</p>
<p>Рекомендації по роботі з QuarkXPress Синхронізований текст. Проекти: конвертація в окремі документи. Проблеми зі шрифтами. Базові файли Photoshop. Загальні застереження щодо QuarkXPress. Використання як ілюстрації файлів у форматі PDF. Завдання кольорів. Друкувати у файл PostScript та дистилляцію вручну. Збір всіх частин для виведення.</p>

8. ФОРМИ КОНТРОЛЮ І МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у МДПУ імені Богдана Хмельницького» (протокол №5 від 24.10.2019) <https://drive.google.com/file/d/1BDRNtAJupqmHkldtICJTkvL-LNTIjWRX/view>.

Форми контролю: поточний та періодичний контроль, підсумковий семестровий контроль (залік).

Методи навчання. Студентсько-центроване навчання. Професійно-орієнтоване навчання, індивідуально-творчий підхід. Очний (*offline*) у вигляді лекційних та семінарських занять. Змішаний (*blended*) через систему Центру освітніх дистанційних технологій МДПУ імені Б.Хмельницького, Zoom, Інтернет. Усі складові курсу розглядаються у контексті відповідності наукових інтересів бакалаврів.

Словесні методи (розповідь, лекція); наочні методи (ілюстрування, демонстрування); лабораторні роботи; методи стимулювання та мотивації навчально-пізнавальної діяльності; інтерактивні методи (дослідні методи (проект), мозковий штурм), самостійна робота студентів.

9. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ

Загальна система оцінювання курсу	<p>За семестр з курсу дисципліни проводяться два періодичні контролю (ПКР), результати яких є складником результатів контрольних точок першої (КТ1) і другої (КТ2). Результати контрольної точки (КТ) є сумою поточного (ПК) і періодичного контролю (ПКР): $КТ = ПК + ПКР$. Максимальна кількість балів за контрольну точку (КТ) складає 50 балів. Максимальна кількість балів за періодичний контроль (ПКР) становить 60 % від максимальної кількості балів за контрольну точку (КТ), тобто 30 балів. А 40 % балів, тобто решта балів контрольної точки, є бали за поточний контроль, а саме 20 балів. Результати поточного контролю обчислюються як середньозважена оцінок ($X_{ср}$) за діяльність студента на практичних (семінарських) заняттях, що входять в число певної контрольної точки. Для трансферу середньозваженої оцінки ($X_{ср}$) в бали, що входять до 40 % балів контрольної точки (КТ), треба скористатися формулою: $ПК = (X_{ср}) * 20 / 5$. Таким чином, якщо за поточний контроль (ПК) видів діяльності студента на всіх заняттях $X_{ср} = 4.1$ бали, які були до періодичного контролю (ПКР), то їх перерахування на 20 балів здійснюється так: $ПК = 4.1 * 20 / 5 = 4.1 * 4 = 16.4 // 16$ (балів). За періодичний контроль (ПКР) студентом отримано 30 балів. Тоді за контрольну точку (КТ) буде отримано $КТ = ПК + ПКР = 16 + 30 = 46$ (балів).</p> <p>Студент має право на підвищення результату тільки одного періодичного контролю (ПКР) протягом двох тижнів після його складання у випадку отримання незадовільної оцінки. Якщо підсумковим контролем вивчення дисципліни є диференційований або недиференційований залік, то набраних таким чином 60 і більше балів достатньо для його зарахування.</p> <p>Якщо підсумковим контролем є екзамен, на його складання надається 100 балів за виконання тестів (або задач чи завдань іншого виду). Загальний рейтинг з дисципліни (ЗР) складається з суми балів (Е), отриманих на екзамені, і підсумкової оцінки (ПО) та ділиться навпіл. $ЗР = (ПО + Е) / 2$</p>
Практичні заняття	<p>«5» – студент в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі розрахункові / тестові завдання. Здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу,</p>

	<p>аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.</p> <p>«4» – студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість розрахункових / тестових завдань. Студент здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, у яких можуть бути окремі несуттєві помилки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.</p> <p>«3» – студент в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових розрахунків, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину розрахункових / тестових завдань. Має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.</p> <p>«2» – студент не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових розрахунків, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно вирішив окремі розрахункові / тестові завдання. Безсистемно відділяє випадкові ознаки вивченого; не вміє зробити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки.</p> <p>«1» – студент виконав менше половини завдання практичної роботи або не виконав зовсім; під час усних відповідей не розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань. Не відповідає на елементарні питання.</p>
<p>Періодичний контроль знань і вмінь студентів</p>	<p>60 балів</p> <p>За кожний ПМК максимум 30 балів: 30 тестових питань, 1 питання оцінюється в 1 бал (за принципом вірна відповідь – 1 бал, не вірна – 0).</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Студент, який навчається стабільно на «відмінні» оцінки і саме такі оцінки має за періодичні контролю, накопичує впродовж вивчення навчального курсу 90 і більше балів, має право не складати екзамен з даної дисципліни.</p> <p>Студент зобов'язаний відпрацювати всі пропущені семінарські заняття протягом двох тижнів. Невідпрацьовані заняття (невиконання навчального плану) є підставою для недопущення студента до підсумкового контролю.</p>
<p>Підсумковий контроль</p>	<p>Підсумковим контролем вивчення навчальної дисципліни є недиференційований залік. Набраних протягом семестру 60 і більше балів достатньо для його зарахування.</p>

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку
90 – 100	A	зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Основна література

1. Kumar B. Basics of Designing – Desktop Publishing. New Delhi: V. S. Publishers, 2017. 104 с.
2. Kumar B. Desktop Publishing. New Delhi: V. S. Publishers, 2015. 388 с.
3. Poulin R. Design School: Layout. Rockport Publishers, 2018. 232 p.
4. Tondreau V. Layout Essentials Revised and Updated. Rockport Publishers, 2019. 208 p.
5. Газетно-журнальне видання: конспект лекцій / укладач Я. В. Яненко. Суми : Сумський державний університет, 2013. 88 с.
6. Таємниці друкарства. Минуле, сучасне, майбутнє : навч. посіб. / О. Ф. Розум, О. М. Величко, О. В. Мельников; Укр. акад. друкарства. Вид. 2-ге, переробл. і доповн. Л.: Укр. акад. друкарства, 2012. 276 с.
7. Шевченко В.Е. Архітектоніка сучасного українського газетного видання (системна організація та закономірності розподілу елементів). Дис... к. філол. н.: 10.01.08 – журналістика. Київський національний університет імені Тараса Шевченка. К., 2002.

Додаткова

8. Шевченко В. Е. Оформлення сучасного газетного видання. К.: Поліграфічна ділянка Інституту історії України НАН України, 2003. 300 с.
9. Acklen L. My Publisher 2016. Que, 2015. 256 p.
10. Ali Luke A. Publishing E-Books For Dummies. For Dummies. 2012. 312 p.
11. Rosenzweig G. My Pages® (for Mac). Que, 2012. 272 p.
12. White R. Beginning Scribus. Apress, 2015. 376 p.

13. Інформаційні ресурси в Інтернеті

13. Bear J. H. What Is Desktop Publishing? URL: <https://www.lifewire.com/what-is-desktop-publishing-1073862>.
14. Birmingham D. Pop Up a Manual of paper Mechanisms. URL: https://www.basearts.com/artquest/handouts/Pop%20up_a%20manual%20of%20paper.pdf
15. Jones B. Understanding the Z-Layout in Web Design. URL: <https://webdesign.tutsplus.com/articles/understanding-the-z-layout-in-web-design--webdesign-28>
16. Pernice K. F-Shaped Pattern of Reading on the Web: Misunderstood, But Still Relevant (Even on Mobile). URL: <https://www.nngroup.com/articles/f-shaped-pattern-reading-web-content>.

17. Polish designer for Penguin Books – the green crime series by Romek Marber. URL: <https://www.retroavangarda.com/polish-designer-for-penguin-books-the-green-crime-series-by-romek-marber>.
18. The history of prepress. URL: <https://www.prepressure.com/prepress/history>
19. What Is Desktop Publishing and How Does It Differ from Word Processing? URL: <https://www.brighthub.com/multimedia/publishing/articles/62697>.
20. Гарбузова А. Прогулянка психоделічним лісом. 10 дитячих ілюстраторів, які нас сформували. URL: <https://amnesia.in.ua/illustrations>.
21. Корольчук М. Дитячі книги у форматі поп-ап: особливості та секрети створення. URL: <https://learning.ua/blog/201908/dytiachi-knyhy-u-formati-pop-ap-osoblyvosti-ta-sekrety-stvorennia>.
22. Марків-Буковська Н. Інфлюенсери урбаністики. Ле Корбюзьє — пророк бруталізму та співець бетону. URL: <https://www.prostranstvo.media/uk/influensery-urbanistyky-le-korbyuzye-prorok-brutalizmu-ta-spivecz-betonu>.